

en meer tot *oinothéra*. Of men daarbij, wat hoogst waarschijnlijk is, aan *oinos*, wijn, te denken heeft, en dan de wijngewas der bloesems of der droge wortels daartoe aanleiding gegeven heeft; of dat men de plant als geneesmiddel in wijn gebruikte; dat is voorshands niet uit te maken. In elk geval is de oorspronkelijke beteekenis van het woord = *ezelsdooder*, omdat *theraoo*, jagen, maar ook door *jagen verkrijgen*, dat is dus *dooden* beteekent, en het in dezen zin alleen op onze Oleander kon toegepast worden. Zelfs op den huidigen dag wordt in Zuid-Italië de Oleander met den naam van *ammazza l'asino* (ezelsmoordenaar) aangeduid.

Met de vraag naar de oorspronkelijke beteekenis van het woord heeft het feit, dat men vele eeuwen later denzelfden naam aan geheel andere

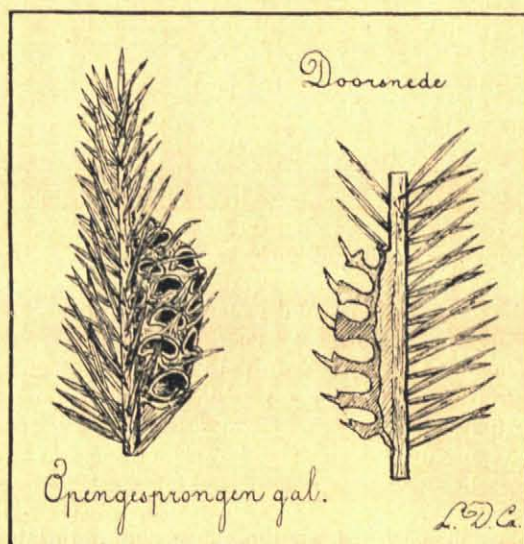
planten is gaan geven, natuurlijk niets uit te staan.

DR. J. C. C. LOMAN.

EEN PAAR INTERESSANTE GALLEN.

ZOOALS bekend is, verstaat men onder gallen bij de planten nieuwvormingen, die ontstaan zijn door de inwerking van de een of andere prikkelende stof, afgescheiden door een plantaardigen of dierlijken parasiet. Hoogst merkwaardig is het, hoeveel verschillende en vaak uiterst karakteristieke vormen deze gezwollen kunnen aannemen.

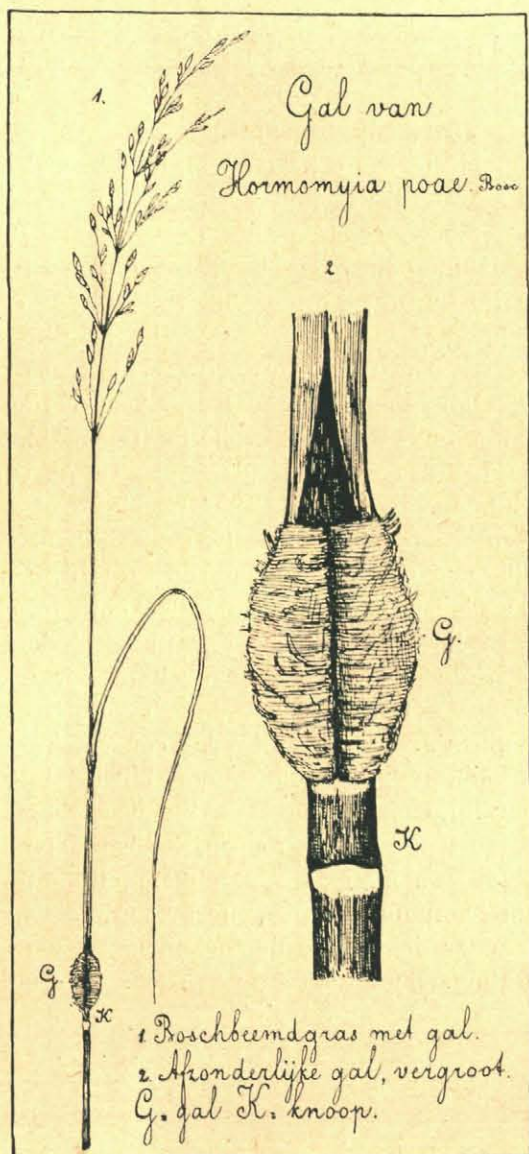
Wie met een bijzonder eigenaardige gal wil kennismaken, moet eens nauwkeurig de jonge takjes bekijken van een aantal sparreboomjes. (*Picea excelsa*). In veel gevallen vertoonen deze een zijdelingsche opzwellings, die er bijna uitziet, of iemand een halven dennenappel tegen den tak heeft vastgelijmd. Dit voorwerp, zeer sierlijk groen en roodbruin gekleurd, is een gal, te voorschijn geroepen door een bladluizensoort, een

Chermes. ¹⁾ Bij doorsnede blijkt deze gal tal van kamertjes te bevatten, waarin een massa bladluizen een gemakkelijk en veilig leventje leiden; gemakkelijk,

omdat zij de plantensappen, waarmede zij zich voeden, in hun onmiddellijke nabijheid hebben en veilig, wijl de stevige wanden van hun verblijf hen uitstekend beschutten tegen aanvallen van vogels en andere insecteneters. Nu is er meer dan één soort van bladluis, die deze „ananasgal“ op sparren te voorschijn roept. De hierbij gaande afbeelding stelt hoogstwaarschijnlijk de gal voor van de gewone sparrenbladluis (Chermes abietis L.). Ik vermoed dit, omdat er in de buurt van de plaats, waar ik haar in groot aantal vond, binnen den straal van een half uur geen enkel exemplaar te vinden was van den lork (Larix Larix). De andere galvormster, de groene sparrenbladluis (Ch. viridis L.), leeft n.l. afwisselend op sparren en lorken en heeft een ongelooflijk ingewikkelde en curieuse levensgeschiedenis. Hoogstwaarschijnlijk heb ik dus te doen gehad met Ch. abietis. Dit insect leeft uitsluitend op sparren. In het voorjaar zuigt zich een stammoeder vast onder den nog gesloten knop van een sparrentakje en begint hier eieren te leggen. De weldra uitkomende jongen zuigen zich vast aan den basis der uitbottende naalden, en nu gaat door inwerking van het enzym, afgescheiden door de parasieten, de knop zich tot de eigenaardige, ananasvormige gal ontwikkelen. De as wordt kort en vleezig, de

naalden blijven klein, doch worden aan den voet veel breder en dikker dan gewoonlijk en zoo wordt elk larfje ingesloten in een „kamer“ van het zich

¹⁾ Syn.: Adelges.

ontwikkeld gemeenschappelijk verblijf. Deze kamer wordt langzamer hand gevuld met de jongen der zich parthogenetisch voortplantende diertjes en hun uitwerpselen en het moet bepaald een uitkomst voor de bewoonsters zijn, als de maand Augustus hen uit hun gevangenschap verlost. Dan toch springen de gallen open door het opdrogen en houtig worden der weefsels en worden de parasieten in vrijheid gesteld.

Van geheel anderen aard is de tweede gal, die te vinden is op een alleen in boschachtige streken voorkomend grasje, n.l. op het boschbeemdgras. (*Poa nemoralis*). Wie in een streek woont, waar deze plant niet zeldzaam is, zal zich de gal in quaestie niet moeilijk kunnen verschaffen. In Beek althans (bij Nijmegen) waren ze verleden jaar in honderden exemplaren te vinden. Het merkwaardige van dit natuurproduct zijn de draadvormige uitspruitseltjes, die het cecidium overdekken. Ze gelijken sprekend op wortels en werkelijk is door het onderzoek van Beyerinck gebleken dat we in dit geval met echte wortels te doen hebben, die onder gunstige omstandigheden vatbaar zijn voor verdere ontwikkeling. De veroorzaakster van dit merkwaardige galletje, is een klein galmugje (*Hormomyia poae*). Dit diertje legt in het voorjaar een eitje op een plaats, onmiddellijk boven een stengelknoop, tusschen stengel en bladscheede. De prikkel, welke het vormen van een gal tengevolge heeft, gaat uit van de zich ontwikkelende larve. De aanvankelijk met elkaar vergroeide adventiefwortels ontstaan in twee rijen, doorbreken de bladscheede en leggen zich horizontaal om den stengel. Zodoende heeft het galletje een „scheiding in 't midden.“ Vaak treft men twee cecidia aan op dezelfde plant. Het grasje schijnt dus niet erg te lijden onder den aanval van den parasiet. Het galwespje zelf komt eerst in Mei van het volgende jaar te voorschijn. Er is dus maar één generatie. Verwonderlijk is het, dat er bij het boschbeemdgras anders nooit bijwortels op een plaats, onmiddellijk boven een stengelknoop, te voorschijn komen. En alle pogingen om dit verschijnsel kunstmatig in het leven te roepen, hebben gefaald. Wel vreemd, dat de prikkel, uitgaande van een nietig, slechts enkele millimeters lang larfje, het lichaamsgestel van een plant op zulk een merkwaardige wijze kan aantasten! En wie weet, welk een ander licht er in de toekomst zal vallen op sommige deelen der plantenkunde, bijv. de vruchtvorming, door de studie der gallen en galdieren!

Amsterdam.

L. DORSMAN Cz.

